

Rozumieme deťom a mládeži?

Kniha doc. PhDr. JÁNA GRÁCA, CSc. sa orientuje predovšetkým na to, aby pomohla všetkým, ktorí sa zúčastňujú na rodinnej výchove, lepšie rozumieť a chápať deti a mládež. Táto pomoc sa v knihe realizuje prostredníctvom psychologického rozboru úspešnosti a neúspešnosti riešenia konkrétnych výchovných situácií.

Kniha sa líši od doterajších psychologických prác, ktoré upriamovali pozornosť predovšetkým na poznávanie duševnej stránky dieťaťa na rozličných vekových stupňoch, novým osnovaním toho, čo sa uvádza v psychológii vekových osobitostí detí a mládeže, ale odlišuje sa najmä originálnym psychologickým riešením navodených problémov.

Autor sa so širokou znalosťou problematiky sústredil na psychologickú analýzu a interpretáciu rodinných situácií, neobyčajne živo a veľmi príťažlivo učí čitateľa využívať poznatky pedagogickej psychológie a pritom bez toho, aby čokoľvek zľavoval z vedeckej náročnosti formulovaných konklúzií, bez toho, aby čo najmenej zľahčoval vedeckú hodnotu poskytovaných informácií.

Kniha je rozdelená na 6 kapitol a každá z kapitol sa člení na samostatné, navzájom logicky spojené články. Každý článok vychádza z konkrétneho výchovného problému, ktorý autor podrobne psychologickéj analýze s cieľom odhaliť jeho príčiny.

Prvá kapitola je venovaná psychológii „prvotného formovania dieťaťa“. Za prvotné faktory formujúce dieťa, autor pokladá dedičné a vrodené osobitosti, obracia pozornosť čitateľa na ich podceňovanie a preceňovanie. K prvotným faktorom autor priraďuje aj materiálne osobitosti, hru dieťaťa, detské otázky.

Druhá kapitola sa zaoberá problematikou „svojrásnych prejavov detí a mládeže“. Analyzujú sa tu dve skupiny svojrásnych prejavov. Prvú skupinu tvoria prípady, keď ide o priestupok alebo odklon od normy správania. K druhej skupine patria prejavy, ktoré svojou formou vytvárajú dojem, akoby dieťa prekročilo hranice morálnej normy. V tejto kapitole sú veľmi pozoruhodné články: „Dieťa a jeho pravdivosť“, „Samotáč a kolektív“, „Individualista či egoista?“, „Zážitkový svet detí a mládeže“, „Fyziologické výkyvy a simulovanie“ a ďalšie.

V tretej kapitole sa riešia problémy psycholó-

gie „prípravy žiaka na vyučovanie“.

V súvislosti s tým je nutné riešiť niektoré psychologické problémy, vyplývajúce z práce žiakov s učebným materiálom doma. Táto kapitola pozostáva z týchto článkov: „Podmienky žiaka na učenie“, „Kedy sa žiak učí“, „Ako usmerňovať učenie

žiaka“, „O nepozornosti pri domácich úlohách“, „Podnecovanie žiaka do učenia“.

Štvrtá kapitola je venovaná psychologickým problémom „nežiadúceho prispôsobovania sa detí a mládeže“. Závažné problémy sú analyzované v článkoch „Prečo fajčia“, „Sebarealizácia a fajčenie“, „Mierne pitie a alkoholizácia“, „Otázka pohlavnej neviazanosti“, „Prečo sú nezdvorilí“, „O genéze chuligánstva“.

Psychológia a niektoré poruchy detí sú obsahom piatej kapitoly. Autor v nej sústreďuje pozornosť na také poruchy, ktorým sa zatiaľ udeľuje len málo pozornosti zo strany defektológov, no v každom prípade sťažujú výchovu. Ide o niektoré defekty pohybových orgánov (Iavorukosť, ploché nohy, vyklbenia, zrasty, chybné držanie tela). Autor sem zaraďuje aj poruchy vnímania (daltonizmus, farbosleposť, nedostatočné videnie, hluchota). Osobitné miesto zaujímajú poruchy reči (zajakavosť, hatlavosť, brblavosť) a detské neurózy.

V šiestej kapitole sa riešia problémy psychológie „výchovného pôsobenia na deti a mládež“. Výchovný vplyv sa podľa názoru autora realizuje dvoma spôsobmi. Prvý spôsob vychádza z potrieb dieťaťa a druhý spôsob je založený na zmene alebo potlačení prvotných potrieb. V tejto kapitole je v článkoch „Poučovanie a príklad“, „Účinnosť presvedčovania“, „Zástoj odmeny“, „Pôsobenie kritiky“, „Trest ako problém“ urobená podrobná analýza psychologickéj efektívnosti a vplyvu jednotlivých prostriedkov výchovy na spôsob myslenia detí a mládeže.

-aha-

